

Thema: Vrede? Hoe maak jij vrede?

Overweging 18 september 2016 – Jeffrey Leander

“... Om-denken kan ook betekenen: even niet-doen,
(let op het verschil met niets doen).
Laat het even bezinken. Observeer jezelf. En kom dan pas tot handelen.
Hoe vaak zeggen we niet tegen een ander
‘tel eerst tot 10 voordat je reageert’ ...”

Eerste lezing: Micha 4, 1-5

Tweede lezing: Marcus 9, 33-37

Openingsgebed

En nog spraken zij hierover
en daar stond Jezus zelf in hun midden
en sprak tot hen:
Vrede voor jullie.

Lied: Dit ene weten wij

Henriëtte Roland Holst / Tom Löwenthal

Dit ene weten wij
en aan dit een houden wij ons vast in de
duistere uren.
Er is een woord dat eeuwiglijk zal duren
en wie 't verstaat, die is niet meer alleen

Welkom

21 september is de Internationale Dag van de Vrede. De dag is ooit ingesteld door de Verenigde Naties en zij roept de lidstaten op om op deze dag een wereldwijd staakt-het-vuren en een etmaal van geweldloosheid in acht te nemen. Daarnaast vraagt de VN aan organisaties en individuen om op een passende wijze de vrede te gedenken. De dag is een moment om zowel de vrede hier te vieren als om stil te staan bij alle plaatsen op de wereld waar geen vrede is. Goedemorgen allemaal.

Het voelt goed om jullie te mogen verwelkomen in De Duif. Fijn dat er naast de vaste Duiven ook andere vogels van verschillende pluimage binnengevlogen zijn. Ik hoop dat de gang naar deze prachtige Duiventil vaker wordt gedaan. Want het is hier best goed toeven, zo met elkaar. Vanmorgen staan we stil bij de Vrede. Hoe krijgen we die toch voor elkaar. Tuurlijk, op wereldniveau zal het in ons eentje niet snel lukken. Daar zijn gelukkig grote

wereldvredeorganisaties voor in het leven geroepen die namens ons de vrede voorstaan in de wereld.

Maar hoe zit het bij onszelf wat de vrede betreft. Hoe gaan we om met de onvrede als wij die soms of misschien wel vaak sterk voelen? Zijn we in staat die om te buigen of te kantelen naar het positieve? Daarover gaat het straks in mijn overweging. We worden daarbij geholpen door twee lezingen. Uit Micha en uit Marcus. Diana zal ons voor lezen.

En bij de vrede hoort natuurlijk Feest. In de Duif wordt op de vredesdag symbolisch een vredesduif opgespeld bij een persoon die zich op een bescheiden manier inzet voor vrede en gerechtigheid.

Dit als blijk van waardering en als aanmoediging om door te gaan met het mooie werk.

Herman Huijmans zal na de overweging de Duif opgespeld krijgen. Hij zet zich al jaren in voor een onderwijsproject in Ghana. Straks krijgt Herman de gelegenheid om daar iets meer over te vertellen.

Herman een dikgedrukt welkom voor jou.

En bij een feest hoort natuurlijk een feestelijk lied. Het wordt vandaag voor het eerst in de Duif gezongen. Ik beloof u: het is geen moeilijke melodie, u kunt het zo meezingen en dan uit volle borst. En de tekst is ook niet al te ingewikkeld. De zin Vrede voor jou wordt zes keer herhaald. U merkt het al, het wordt een en al feest vanmorgen.

Diana en ik wensen ons allen een gezegende vredesviering.
Laat ons bidden om aandacht.

Gebod om aandacht

Voer mij terug
naar de oase van uw woord.
Haal mij weg
uit het land van doem en noodlot.
Word in mij
waakzaamheid,
geduld, geheugen,
rede, trouw.
Maak mij, naar uw beeld,
een toekomst-mens.
Eeuwige,
leer mij de taal
waarin ik U versta.
Voer mij terug
naar de oase van uw woord.

Lied: Hoog te paard

Huub Oosterhuis / Antoine Oomen

Hoog te paard rijdt onrecht langs de wegen.
Zijn zegeningen: vuur en zwaard.
Niemand veilig. Jij die nog woorden
als recht en vrede, liefde, broze
kostbaarheden, hebt vergaard:
liefde? voor wie bewaard?
vrede? hoe maak jij vrede? (2x)

Waar ter wereld zou ik om u treuren,
gebeurtenissen, bloeddoordrenkt.
Niemand ben ik, stomme getuige
van weer en onweer, storm en stilte,
dood en leven, ongetemd.
Wie hoorde ooit mijn stem?
wie ooit zal ik hem geven?

Niemand ben je, slaven, halverwege,
zwart naamloos ik, in bloed gesmoord.
Alles ben je, alles in allen
dat waarom daarom wordt gevreesd,
gehaat en jankend uitgemoord.
Is er een levend woord?
Wie leert mij dat ontvangen?

Eerste lezing: Micha 4, 1-5

Op een dag zal er vrede zijn

Er komt een dag waarop alles anders wordt. Dan zal de tempel stevig staan, boven op de allerhoogste berg. Veel volken zullen zeggen: 'Laten we naar de berg van de Heer gaan, naar de tempel van de God van Israël. Op de berg Sion zullen we de woorden van de Heer horen. Hij zal tegen ons spreken vanuit Jeruzalem. Hij zal ons leren wat we moeten doen. En wij zullen leven zoals hij het wil.'

Dan komen alle volken bij elkaar op de berg Sion. Daar zal God als een rechter tegen ze spreken. Hij zal machtige volken uit verre landen leren wat goed en slecht is. Dan zullen ze hun zwaarden en speren laten smelten in het vuur, en ze zullen er gereedschap van maken. Dan zullen de volken niet meer tegen elkaar strijden, ze zullen niet meer weten wat oorlog is. Dan hoeft niemand meer bang te zijn. Iedereen kan rustig in zijn eigen wijngaard zitten, en onder zijn eigen vijgenboom. Dat heeft de machtige Heer besloten.

Tweede lezing: Marcus 9, 33-37

Je moet niet belangrijk willen zijn

Jezus en de leerlingen kwamen in Kafarnaüm. Toen ze thuis waren, vroeg Jezus aan de leerlingen: 'Wat liepen jullie onderweg te bespreken?' Maar de leerlingen durfden niets te zeggen. Want ze hadden gesproken over wie van hen de belangrijkste was.

Jezus ging zitten en riep de twaalf leerlingen bij zich. Hij zei: 'Wie de belangrijkste wil zijn, moet zichzelf op de laatste plaats zetten. En hij moet alle anderen dienen.'

Jezus zette een kind midden in de groep. Hij sloeg zijn arm om het kind heen en zei: 'Als je bij mij hoort, dan moet je juist voor de minst belangrijke mensen aandacht hebben. Zoals voor zo'n kind. Want wat je voor de minst belangrijke mensen doet, dat doe je voor mij. En niet alleen voor mij, maar ook voor God, die mij gestuurd heeft.'

Lied: De wijze woorden en het groot vertoon *Huub Oosterhuis/Bernard Huijbers*

De wijze woorden en het groot vertoon,
de goede sier van goede werken,
de ijdelheden op hun pauwentroon,
de luchtkastelen van de sterken:
al wat hoog staat aangeschreven
zal Gods woord niet overleven;
hij wiens kracht in onze zwakheid woont
beschaamt de ogen van de sterken.

Zijn woord wil deze wereld omgekeerd:
dat lachen zullen zij die wenen,
dat wonen zal wie hier geen woonplaats heeft,
dat dorst en honger zijn verdwenen.
De onvruchtbare zal vruchtbaar zijn,
die geen vader was zal vader zijn;
mensen zullen andere mensen zijn,
de bierkaai wordt een stad van vrede.

Wie denken durft dat deze droom het houdt,
een vlam die kwijnt maar niet zal doven,
wie zich aan deze dwaasheid toevertrouwt,
al komt de onderste steen boven:
die zal kreunen onder zorgen,
die zal vechten in 't verborgen,
die zal waken tot de morgen dauwt.
Hij zal zijn ogen niet geloven.

Overweging

Ooit kreeg ik bij een symposium die ik beroepshalve bezocht heb, een ansichtkaartje in m'n handen gedrukt. Het was bij een kraampje van een uitgeverij van educatieve boeken. Tussen de lezingen door hadden de bezoekers van het symposium de gelegenheid om te struinen door een soort van uitgeverijen-markt waar je je kon verlekken aan allerlei goedbedoelende en wijze boeken. Met pakkende titels variërend van Geweldloze communicatie tot Ja-Maar....

Op het kaartje was een route uitgestippeld die je kunt volgen wanneer je je afvraagt of je een probleem hebt of niet. Het startpunt is de vraag: Heb je een probleem? Als je deze vraag met NEE beantwoordt kun je rechtstreeks naar het eindpunt gaan met de heugelijke mededeling: Maak je dan geen zorgen. Heerlijk toch?

Mocht je de startvraag met JA beantwoorden dan beland je bij de volgende vraag: Kun je er iets aan veranderen? Ook bij deze verhelderende vraag kun je maar twee kanten op: het antwoord is Ja of Nee. Mocht je voor het eerste kiezen dan kom je bij hetzelfde eindpunt dat zegt dat je je geen zorgen hoeft te maken. Maar nu komt het. Ik zie u al denken: O jee, waar kom je dan terecht als je voor het antwoord NEE kiest? Zal ik doorverwezen worden naar een therapeut om mijn gevoel van machteloosheid en frustratie op tafel te leggen of iets dergelijks?

Wees gerust, de route wijst u net zo makkelijk naar hetzelfde eindpunt: Maak je dan geen zorgen.

Yin en Yang

Vandaag gaat het over Vrede en de vraag hoe wij die denken te maken. Vrede wordt vaak in één adem genoemd met oorlog. Er zijn boeken en gedichten geschreven met als titel Oorlog en Vrede (denk bijvoorbeeld aan Tolstoj). Hoeveel films gaan er niet over dit thema. Er is zelfs een museum van Oorlog en Vrede (te vinden in Breda). En ook, balletchoreografieën met het thema oorlog en vrede zijn gemaakt.

Het thema blijft ons bezighouden. Het lijkt wel of de een niet zonder de ander kan. Oorlog en vrede. Een soort yin en yang. Licht en donker. Avond en morgen. Het is er en ze horen bij elkaar, zo lijkt het.

Zo juist hebben we het lied Hoog te paard gezongen. In dit lied word je zowat overspoeld met een bak ellende en geweld. Iedere vers eindigt dan ook telkens met een vraag: Vrede? Hoe maak jij vrede? In de tweede vers: Wie hoorde ooit mijn stem? Wie ooit zal ik hem geven? En in de derde vers: Is er een levend woord? Wie leert mij dat ontvangen? Vragen die voortkomen uit machteloosheid. Zie naar wat er nog aan oorlog en geweld in de wereld is, en hoe machteloos de wereld er tegenaan kijkt. Ik kan mij zo voorstellen dat wereldorganisaties die de vrede voorstaan zoals bijvoorbeeld de VN zich met deze vragen bezighouden. Hoe kan er in godsnaam de vrede gebracht worden. Niet door wapens en geweld, maar de verleiding lijkt groot te zijn. Het blijft zwoegen om van zwaarden gereedschap of zo u wilt, ploegscharen te maken.

Onvrede ombuigen

En hoe zit het bij mij met de vrede. Er zijn momenten dat ik mij dezelfde vragen kan stellen, wanneer ik bij mezelf onvrede bespeur: bijvoorbeeld doordat ik net ruzie gehad heb met mijn lieve man of met een collega op het werk, doordat ik niet tevreden ben over een bepaalde situatie. Met name de vraag Hoe maak jij vrede dringt zich dan bij me op. Het is eigenlijk meer van hoe ga ik om met de situatie. Kan ik mijn negatieve gevoel van onvrede ombuigen naar het positieve. En wel zodanig dat er een win-win situatie ontstaat. Of blijf ik hangen in het negatieve? Het is iedere keer weer een keus die ik mezelf opleg.

Wat Jezus zegt in Marcus 9 kan mij helpen anders tegen de situatie aan te kijken. Je moet niet belangrijk willen zijn. Eigenlijk zegt Jezus daar of ik bereid ben me in te leven in de ander. Deze vraag ben ik niet tegen gekomen op het routekaartje. Misschien is de vraag wel van dezelfde orde als de vraag Kun je er iets aan veranderen. Beide vragen zetten me aan het denken. Ik zal de zwaarden in mijn gedachten en gevoelens moeten omsmeden tot gereedschap die het mogelijk maakt om wat geschaad is te herstellen. Hoe moeilijk dat ook is. Maar wanneer het me lukt dan weet ik zeker dat ik overspoeld word met een gevoel van rust en vrede. Ik ben met mijzelf en met de ander in het reine gekomen. Er is weer een opening. Ik kan weer verder. Ik heb de ander gezien en gekend.

Eten aan één tafel

Diana heeft vanmorgen uit Micha gelezen. Over het visioen dat er op een dag vrede zal zijn. Een hoop- en troostvolle gedachte. Micha hield deze gedachte aan het Israëliëse volk voor. Laat er nu nog veel ellende zijn. En er komt vast ook nog veel tegenslag. Maar het einde zal voor Gods volk goed zijn. Dan zal het voor altijd vrede zijn. Alle wapentuig wordt gerecycled tot werktuigen voor de landbouw. Niet meer elkaar bevechten in de oorlog, maar samen eten aan één tafel! Er is hoop: feest op komst. Aldus Micha. Wat een machtig antwoord op al die

eerdergenoemde vragen uit het lied *Hoog te paard*. Micha die van een probleem een uitdaging maakt: alle wapentuig wordt gerecycled tot werktuigen voor de landbouw.

Allemaal leuk en aardig Micha, maar nogmaals, hoe ga ik het doen, wat ga ik doen als de onvrede bezit van mij neemt en ik niet anders kan dan denken in termen van haat, jaloezie en angst? 'Houston, we've got a problem...' kwam er in mij op bij het tikken van de vorige zin. Met andere woorden: hier kom ik niet meer uit! En toch, eigenlijk lijkt de boodschap Micha hetzelfde als in Marcus 9: zoek mogelijkheden om weer rust en vrede bij jezelf te vinden en probeer dan de ander te hervinden.

Hyperige quote

Bij hetzelfde kraampje op het symposium viel mijn oog op het boekje *Om-denken*. Ja ik weet het: alweer ruim 5 jaar geleden heb ik het boekje gekocht. De strekking van het boekje dat geschreven is door Berthold Gunster, is dat je van een probleem een feit kunt maken. Maak van de feiten een nieuwe mogelijkheid. Makkelijk gezegd, kun je denken. Maak van een probleem een uitdaging. Ook zo'n hyperige quote, die door de jaren heen z'n doel voorbijgestreefd lijkt te zijn.

Maar toch, het komt me nu goed van pas. Want wat mij betreft onderstreept het de gedachte van Micha en wat Jezus gezegd heeft in Marcus 9. Omdenken kan een nieuw perspectief bieden. Nieuwe openingen, nieuwe mogelijkheden kunnen aan het licht komen. Omdenken kan ook betekenen: even niet-doen, (let op het verschil met niets doen). Laat het even bezinken. Observeer jezelf. En kom dan pas tot handelen. Hoe vaak zeggen we niet tegen een ander tel eerst tot 10 voordat je reageert. Daar zit vast een kern van waarheid in.

Probeer te denken in zou kunnen zijn in plaats van zou moeten zijn. Dat biedt openingen en mogelijkheden. Misschien hoeven we ons dan iets minder zorgen te maken. Wie weet.

Ik wil graag eindigen met de volgende woorden:

Blijf niet staren op wat vroeger was.

Sta niet stil in het verleden.

Ik, zegt Hij, ga iets nieuws beginnen-
het is al begonnen, merk je het niet?

Moge het zo zijn.

Pianomuziek door Irina Ursu-Antonova

Uitreiking [Vredesvluchtspeeld](#) aan Herman Huijmans

Gevolgd door het lied: Vrede voor jou

Vrede voor jou, vrede voor jou, vrede voor jou...

Geloofsbelijdenis

Ik geloof dat ik nooit alleen loop

op de weg die mij voert naar later.

Ik besef dat al mijn lotgenoten Godgenoten zijn.

Ik beloof daarom niet alleen van mijzelf uit te gaan,

maar ook proberen zal door andere ogen

Gods horizon te zien, daar waar de hemel

de aarde raakt en alles één wordt.

Ik erken dat dood en onrecht, strijd en onmacht,

verdriet en pijn ook mijn verantwoordelijkheid zijn.

Ik geloof dat God het lijden niet wil,
maar vrijheid wenst, geluk en vrede.
Ik geloof dat Hij daarom de volledige Mens heeft gezonden
die groter is en sterker is dan wij.
Die ons liefhad en leed,
die stierf en opstond uit de dood, om te bewijzen
dat God met ons altijd zal doorgaan.
Omdat Zij het werk dat ooit begonnen is niet loslaat.
Amen.

Intenties, opgeschreven in het groene boek

Gezongen tafelgebed: Tot zegen

Huub Oosterhuis / Tom Löwenthal

Deze bijeenkomst zij ons tot zegen
Dit komen tezamen van mensen, gezichten en zielen
van hier en overal, aarde en hemel,
deze seconde der uren, der eeuwen, zij ons tot zegen.

Moge de donkere nacht onze dagen behoeden,
deze nieuwe dag ons zuiveren, sterken,
dat onze boeien geslaakt,
onze honger gestild,
dat niet de dood op ons valt.

Moge het licht van de morgen
over ons opgaan, nieuw alle dagen.
Moge de kracht in ons varen
van Jezus uw dienstknecht uw kind.

Dat ons voor ogen staat hij door u geroepen,
bestemd en bezielde om in ons midden,
eens en voorgoed,
te zijn uw woord uw voorbeeldmens,
aldoende liefde, recht –
brood uit de hemel, water uit de rots,
wijnstok wereldwijd vertakt –
Dat waar wij gaan zijn geest ons overschaduwet,
liefde sterker dan de dood.

Die mens gedenken wij
als een van ons, als een met u.
Moge het delen van dit brood en deze beker
ons sterken in de hoop
dat hij leven zal in ons
uit kracht van u.

Dat een nieuwe wereld komen zal
waar brood en liefde is genoeg voor allen.
Kom bevrijden wees genadig,
ere zij u in den hoge,

diep in ons midden,
vrede op aarde,
kome wat komt.

Nodiging voor brood en wijn

Laat ons hier samen brood en wijn delen, om nooit meer te vergeten dat wij de inspiratie en de kracht van de Heilige Geest hebben ontvangen, een kracht waarmee we individueel onze weg kunnen gaan én gemeenschap kunnen bouwen. Wij kunnen brood en wijn zijn voor elkaar, vanuit onze hartstocht voor het leven. In de traditie van de Duif nodigen we daarom iedereen uit brood en wijn te zijn voor elkaar. Niemand is uitgezonderd om het leven met elkaar te delen!

Je bent welkom aan deze tafel.

Lied: Gij zijt de lucht om ons heen

Huub Oosterhuis / Tom Löwenthal

Koor: Gij zijt de lucht om mij heen,
ik adem u in anders sterf ik.
Ik sla u om als een mantel
en ik weet dat Gij nooit verslijt.

Voorbeden

Gij die uw Naam hebt uitgeroepen in ons gezicht:

ga mee in ons midden,
doe ons rechtop gaan
bevrijd ons verstand en breng ons tot rede
dat wij doen wat vrede nabijbrengt.

Gedenk uw mens die stierf een slavendood,
Jezus, dienstknecht, messias.

Gedenk uw neergeslagen mensen
al die vermisten, al die vermoorden.
Gij die gezegd hebt dat Gij nooit varen laat
het werk van uw handen.

Beschaam ons toch niet.
Beschaam ons toch niet.

Koor: *Gij zijt de lucht om mij heen...*

Onze Vader

Onze Vader, die in de hemel zijt,
uw naam worde geheiligd;
uw koninkrijk kome;
uw wil geschiede op aarde, zoals in de hemel.
Geef ons heden ons dagelijks brood
en vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij onze schuldenaars vergeven.
En leid ons niet in verzoeking,
maar verlos ons van de boze.

Want van U is het koninkrijk
en de kracht en de heerlijkheid
in eeuwigheid.
Amen.

Actie en info

Dankwoord

Ik wil jullie heel erg bedanken voor jullie komst naar de Duif en ik hoop jullie vaker te mogen verwelkomen in de Duif.

Dank aan Herman die ons vertelde over zijn vredesactie. Ga zo door!

Dank Diana, dat je met mij wilde voorgaan en dank voor je zinvolle feedback.

Dank ook voor het koor en voor Irina en alle mensen die geholpen hebben om deze viering te doen verwezenlijken.

Voor na de viering wil ik u uitnodigen voor een kop koffie of thee met een plakje spekkoek.

En misschien nodigt het ook uit om even met elkaar over deze viering te praten of over andere leuke dingen. Ook dat is gemeenschap met elkaar zijn.

Mag ik jullie vragen te gaan staan voor het slotlied en om daarna de zegen te ontvangen.

Slotlied: Een schoot van ontferming

Huib Oosterhuis / Antoine Oomen

Een schoot van ontferming is onze God.

Hij heeft ons gezocht en gezien

zoals de opgaande zon aan de hemel.

Hij is ons verschenen toen wij in

duisternis waren, in schaduw van dood.

Hij zal onze voeten richten op de

weg van de vrede.

Wegzending en zegenbede:

Ontvang nu dan de zegen:

Ik geef jullie Zijn vrede door.

De vrede die deze wereld ons kan geven duurt maar kort.

Maar de vrede van God blijft altijd bij ons.

Ga dan in vrede.

In de naam van de vader, de zoon en de heilige geest.

Amen.

Ik wens jullie een fijne en vredige Zondag!